

אִישׁ עַל דְּגִלּוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְגו' (במדבר ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה טו) שְׂמַחוּ אֶת
 יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אֲהַבֶּיהָ וְגו'. כִּמְהָ חֲבִיבָא
 אוֹרֵייתָא קָמִי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא בְּכָל אֲתָר
 דְּמִלֵּי דְאוֹרֵייתָא אֲשַׁתְּמַעוּ, קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל
 חַיִּילִין דִּילֵיהּ פְּלָחוּ צִיִּיתִין לְמַלּוּלֵיהּ. וְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲתֵי לְדִיִּירָא עֲמִיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כ) בְּכָל
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא עוֹד, אֶלְא
 דְּשִׁנְאֵי נִפְלִין קָמִיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.

תָּא חַיִּי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלָאִין אֵינּוּן לְעִילָא. אֲתֵי
 בַר נָשׁ וְעָבִיד פְּקוּדָא חָדָא, תְּהוּא פְּקוּדָא
 קָמִיבָא קָמִי קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַטְרָא קָמִיהּ,
 וְאָמַר פְּלַנְיָא עָבִיד לִי, וּמִן פְּלַנְיָא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ
 אֲתַעַר לִיהּ לְעִילָא. בְּגִינוּנָא דְּאִיהוּ אֲתַעַר לִיהּ לְתַתָּא,
 חֲכִי נָמִי אֲתַעַר לְעִילָא, וְעָבִיד שְׁלָמָא לְעִילָא וְתַתָּא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׂכַתְנוּב (שמות ט) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת
 שְׁמִי וְגו'. וְלֹא עוֹד, אֶלְא שְׁשׁוּנְאֵי נּוֹפְלִים
 לְפָנָיו, וְהֵי פְּרֻשׁוּהָ.

בַּא רְאָה, מַצּוּת הַתּוֹרָה הֵן עֲלִיוֹנוֹת לְמַעְלָה.
 בַּא אָדָם וְעֵשָׂה מַצּוּה אַחַת – אוֹתָהּ הַמַּצּוּה
 עוֹמְדַת לְפָנֵי הַקּוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִתְעַטְרַת
 לְפָנָיו וְאוֹמְרַת: פְּלוּנִי עֵשָׂה אוֹתִי, וּמְפְלוּנִי
 אֲנִי מִשּׁוּם שֶׁהוּא עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוֹ

אִישׁ עַל דְּגִלּוֹ יַחֲנוּ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר א). רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח,
 (ישעיה טו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל
 אֲהַבֶּיהָ וְגו'. כִּמְהָ חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לְפָנֵי
 הַקּוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁהֵרִי בְּכָל מָקוֹם
 שְׂדֵבְרֵי תוֹרָה נִשְׁמָעִים, הַקּוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 וְכָל חֵילוֹתָיו, כְּלָם מְקַשְׁיָבִים לְדְבָרָיו,
 וְהַקּוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בַּא לְדוֹר עַמּוֹ. זְהוּ

בְּמָה דַּאתְּ אָמַר, (ישעיה כז) או יִחֹק בְּמַעְוֵי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם
 לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, לְעֵילָא. שָׁלוֹם
 יַעֲשֶׂה לִי, לְתַתָּא. זַכָּא חוֹלְקִיה דְּהַחֵוּא בַר נָשׁ,
 דְּעֵבִיד פְּקוּדֵי אוּרֵיתָא.

שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגו', בְּגִין דְּחֲדוּה לָא אֲשַׁתְּבַח,
 אֵלָא בְּזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל קַיְיִמִי בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.
 דְּתַמְן אֲתַחֲבַרַת אֲתַתָּא בְּבַעְלָהּ, וְכַדִּין חוּא חֲדוּתָא
 דְּכָלָא, חֲדוּתָא דְּעֵילָא וְתַתָּא. בְּזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל לָא
 אֲשַׁתְּבַחוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, אָסִיר לִיה לְבַר נָשׁ לְמַחְדֵי,
 וְלֹאֲחַזְוָה חֵידוּ. דְּכַתִּיב, שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
 וְגו', וְגִילוּ בָּהּ דִּיִּיקָא.

רַבִּי אַבָּא חָמָא חַד בַּר נָשׁ, דְּתַוּה תִּדֵי בְּבֵי טְרוּנְיָא
 דְּבַבְלָא, בְּטִישׁ בֵּיהּ, אָמַר שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם
 כְּתִיב (אָמַר רַבִּי אַבָּא), בְּזַמְנָא דִּירוּשָׁלַם בְּחֲדוּהּ, פְּעֵי בַר

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

הַקְּדוּשָׁה, שְׁשֵׁם מִתְחַבְּרַת אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ, וְאוּ
 זוּהֵי שְׂמַחַת הַכֹּהֵל, הַשְּׂמִיחָה שְׁלִמְעָלָה
 וְשְׁלִמְטָה. בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל לֹא נִמְצְאוּ בְּאַרְצָא
 הַקְּדוּשָׁה, אָסִיר לְאָדָם לְשַׂמַּח וּלְהִרְאוֹת
 שְׂמִיחָה, שְׂבַתוּב שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
 וְגו', וְגִילוּ בָּהּ דִּוְיָקָא.

רַבִּי אַבָּא רָאָה אִישׁ שְׂהֵיָה שְׂמַח בְּבֵית
 טְרוּנְיָא שְׂבַבְבְּלָא. הִכָּה בּוּ וְאָמַר, שְׂמַחוּ אֶת

שְׂהוּא עוֹרַר אוֹתָהּ לְמַטָּה, כְּדָ גַם עוֹרַר אוֹתָהּ
 לְמַעְלָה, וְעֲשֶׂה שָׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ
 שְׂנַאֲמַר (ישעיה כז) או יִחֹק בְּמַעְוֵי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם
 לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי – לְמַעְלָה.
 שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי – לְמַטָּה. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שָׁל
 אוֹתוֹ אָדָם שְׁעוּשָׁה מְצוּוֹת הַתּוֹרָה.

שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגו', מְשׁוּם שְׂחֲדוּה לֹא
 נִמְצְאוּ אֵלָא בְּזַמֵּן שִׁישְׂרָאֵל עוֹמְדִים בְּאַרְצָא

נֶשֶׁ לְמַחְדֵּי. רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמֵיהֶּ, דְּאָמַר שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם, תִּינְנוּ דְכַתִּיב, (תהלים ק) עֲבַדוּ אֶת יי בְּשִׂמְחָה.

כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, עֲבַדוּ אֶת יי בְּשִׂמְחָה, וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר, (תהלים ב) עֲבַדוּ אֶת יי בִּירְאָה וְגִילוּ בְּרַעְדָּה. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֵלָּא, כָּאֵן בְּזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל שָׂרְאֵן בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. כָּאֵן בְּזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל שָׂרְאֵן בְּאַרְעָא אַחְרָא. (ד"א) עֲבַדוּ אֶת יי בִּירְאָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּזַמְנָא דְאִיהִי בְּגֻלוֹתָא בִּינֵי עַמְמֵיִא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כְּתִיב (ישעיה נה) כִּי בְּשִׂמְחָה תֵצְאוּ, וְדָא הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּינּוּן דְּאָמַר תֵצְאוּ, מִן גְּלוּתָא הוּא, וְאֶקְרִי שְׂמַחָה. אָמַר לִיה, וְדָאֵי הָכֵי הוּא, דְּכָל זַמְנָא דְאִיהִי בְּגֻלוֹתָא וְשְׂכִיבַת לְעַפְרָא, לָא אֶקְרִי שְׂמַחָה, עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִיתִי לְגַבְתָּה, וְיִזְקִים לָהּ מֵעַפְרָא, וְיִימָא (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפָּר וְגו'.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

(ד"א) עֲבַדוּ אֶת ה' בִּירְאָה - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּזַמְנָן שְׂהִיא בְּגֻלוֹת בֵּין הָעַמִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב (ישעיה נה) כִּי בְּשִׂמְחָה תֵצְאוּ, וְזוֹ הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כִּינּוּן שְׂאֵמֵר תֵצְאוּ, מִהַגְּלוּת הוּא, וְנִקְרְאָת שְׂמַחָה. אָמַר לוֹ, וְדָאֵי כֵךְ הוּא זֶה, שְׂכָל זַמְנָן שְׂהִיא בְּגֻלוֹת וְשׁוֹכְבַת לְעַפְרָא, לָא נִקְרְאָת שְׂמַחָה, עַד שְׂהַקּוּדֵשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יָבֵא אֵלֶיהָ, וְיִקְיַמָּה מִהַעַפָּר וְיִאמֵר, (שם ב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפָּר קוּמִי

יְרוּשָׁלַם כְּתוּב (אמר רבי אבא), בְּזַמְנָן שִׁירוּשְׁלַיִם בְּשִׂמְחָה צְרִיךְ אָדָם לְשַׂמַּח. רַבִּי אֶלְעָזָר לְטַעְמוֹ, שְׂאֵמֵר שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם, תִּינְנוּ שְׂכַתוּב (תהלים ק) עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה.

כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר, עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה. וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר, (שם ב) עֲבַדוּ אֶת ה' בִּירְאָה וְגִילוּ בְּרַעְדָּה. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא, כָּאֵן בְּזַמְנָן שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּיִים בְּאַרְצֵן הַקּוּדֵשׁה - כָּאֵן בְּזַמְנָן שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּיִים בְּאַרְצֵן אַחְרָת.

(ישעיה ט) קוֹמֵי אוּרֵי וְגו'. וַיִּתְחַבְּרוּן בְּחֶדְא, (ויזקים לה מעפרא)
 בְּדִין חֲדוּתָא אֶקְרִי. חֲדוּתָא דְכֻלָּא, וּבְדִין בְּשִׁמְחָה
 תֵּצְאוּ וְדַאי. בְּדִין בְּמָה חֵיילִין יִפְקוּן לְקַבְּלָא
 דְּמִטְרוּנֵיתָא, לְחֲדוּתָא דְהַלּוּלָא דְמִלְכָא, בְּמָה דַּאתְ
 אֲמַר (ישעיה נה) הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגו', וּכְתִיב (ישעיה
 נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם יְיָ וּמֵאֲסַפְּכֶם וְגו'. (ד' ק"ח ע"ב).

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת. (במדבר ב) אֵלִין אַרְבַּע מִשְׁרֵיין
 דְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרִיסָר שְׁבַטִין, תְּרִיסָר
 תַּחּוּמִין, סְחֹר סְחֹר לָהּ. כֻּלָּא כְּגוּוּנָא דְלַעִילָא, כְּתִיב
 (תהלים קכב) שָׁשֶׁם עָלוּ שְׁבַטִים שְׁבַטֵי יְהוָה וְגו'. שָׁשֶׁם עָלוּ
 שְׁבַטִים, אֵלִין תְּרִיסָר שְׁבַטִין, תְּרִיסָר תַּחּוּמִין דְּלַתְתָּא.

שְׁבַטֵי יְהוָה, הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דִּי"ה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל
 וְדַאי. וּבְגִין דָּא, הָרְאוּבֵנִי, הַשְּׁמַעוּנִי, י"ה
 בְּכָל חַד וְחַד. אֲבָל וְדַאי חָכִי הוּא, דְּהָא אֵילָנָא

לשון הקודש

שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר
 שְׁבַטִים, שְׁנַיִם עָשָׂר תַּחּוּמִים סָבִיב סָבִיב
 לָהּ. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה, כְּתוּב (תהלים קכב)
 שָׁשֶׁם עָלוּ שְׁבַטִים שְׁבַטֵי יְהוָה וְגו'. שָׁשֶׁם עָלוּ
 שְׁבַטִים – אֵלוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבַטִים, שְׁנַיִם
 עָשָׂר תַּחּוּמִים שְׁלֹמֹעֲלָה.

שְׁבַטֵי יְהוָה – הָרִי פְּרֻשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁי"ה עֲדוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל וְדַאי. וְלָכֵן (במדבר כו) הָרְאוּבֵנִי,

וְגו', (שם ט) קוֹמֵי אוּרֵי וְגו', וַיִּתְחַבְּרוּן בְּאֶחָד,
 (ויקמה מעפרא) וְאֵז חֲדוּה נְקֵרָא, חֲדוּת הַכֹּל,
 וְאֵז בְּשִׁמְחָה תֵּצְאוּ וְדַאי. אֵז בְּמָה חֵילוֹת
 יֵצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדוּת הַלּוּלָהּ, הַמְּלָךְ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נה) הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ
 וְגו', וּכְתוּב (שם נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה'י
 וּמֵאֲסַפְּכֶם וְגו'.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֶתְת – אֵלוּ אַרְבַּע מַחְנֹת

עֲלָאָה קְדִישָׁא, בְּהוּ אֶחָתָם בְּחֹתְמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ
 דְּבִתְיָב, (יחזקאל א) וּדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל
 הַיָּמִין וְגו'. הַיּוֹקְנָא דְאָדָם אֶתְפְּלִיל בְּכִלְהוּ, וְאַפִּין הוּוּ
 לְד' סְטָרִין דְּעֶלְמָא, וּמִתְפָּרְשָׁן בְּדִיוֹקְנֵיהוֹן, וּבְכִלְהוֹן
 פְּלִילָן בֵּיהּ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִימֵינָא, גְּבֻרֵי אֵל מְשֻׁמָּא לָא, אִוְרֵי אֵל
 לְקַדְמֵייהוּ, רְפָאֵל לְאַחֲזֵרֵייהוּ, שְׂכִינְתָא
 עֲלֵייהוּ. תְּרִין מִכָּאֵן, וְתְרִין מִכָּאֵן, וְהִיא בְּאִמְצָעֵיתָא.
 כְּגֻוּנָא דָּא בְּאַרְעָא דְלִתְתָּא, תְּרֵי מִכָּאֵן, וְתְרֵי מִכָּאֵן,
 וַיְיָהּ בֵּינֵיהוּ.

בִּיּוֹן דְּנִטְלִין תְּרִין דְּגָלִים, מַה בְּתִיב. וְנִסְע אֶהֱל
 מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְוִיִּם וְגו'. וּלְבַתֵּר, אֵינּוֹן תְּרִין
 אַחְרָנִין אַרְבַּע מִשְׁרִיין אֵינּוֹן לְאַרְבַּע סְטָרֵי עֶלְמָא,
 וְאַשְׁתַּכְּחוּ תְּרִיסָר. אוֹף הָכִי לְתַתָּא כְּגֻוּנָא דְלַעֲיֵלָא.
 וְנִסְע בְּרֵאשׁוֹנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה, לְקַבִּיל מִשְׁרֵיִא

לשון הקודש

לפניהם, רפאל לאחוריהם, השכינה
 מעליהם. שנים מכאן, ושנים מכאן, והיא
 באמצע. כמו זה בארץ שלמטה – שנים
 מכאן, ושנים מכאן, וַיְיָהּ בֵּינֵיהֶם.

בִּיּוֹן שלוקחים שני דגלים, מה כתוב? ונסע
 אהל מועד מחנה הלויים וגו'. ואחר כך אותם
 שנים אחרים ארבע מחנות הן לארבעת
 צדדי העולם, ונמצאים שנים עשר. אף כך

השמעוני, וַיְיָהּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. אֶבֶל וְהֵאֵי
 כֶּךָ הוּא, שְׁהַרֵי הַעֵץ הַעֲלִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ, בּוּ חוֹתֵם
 בְּחֹתְמוֹ. וּפְרָשׁוּהָ שְׂכֵתוֹב, (יחזקאל א) וּדְמוֹת
 פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וְגו'.
 דְמוֹת אָדָם נְכַלְלֵת בְּכֻלָּם, וְהַפְּנִים הֵי
 לְאַרְבַּעַת צַדְדֵי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים
 בְּדְמוּיֹתֵיהֶם, וְכֻלָּם פְּלוֹלִים בּוּ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִימֵין, גְּבֻרֵי אֵל מְשֻׁמָּא, אִוְרֵי אֵל

דְּאוּרֵיאל. וּמִחֲנֵה דְרֵאוּבֵן לְקַבִּיל מִשְׁרֵיֵא דְמִיכָאל.
 דָּא לְדָרוּם, וְדָא לְמִזְרָח. מִזְבַּח חָכִי נָמִי דְרוּמִית
 מִזְרָחִית. וּמִחֲנֵה דָן לְצַפּוֹן. מִחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָה. מִחֲנֵה
 דָן לְקַבִּיל מִשְׁרֵיֵא דְנִבְרִיאַל. מִחֲנֵה אֶפְרַיִם לְמַעְרָב,
 לְקַבִּיל מִשְׁרֵיֵא דְרַפָּאֵל מִזְבַּח חָכִי נָמִי צְפוֹנִית
 מַעְרָבִית. כֹּלָא אַחִיד דָּא בְדָא, עַד דְסֻלְקָא כֹּלָא
 וְאַתְאַחַד בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, דְאִיהוּ שִׁירוּתָא דְכֹלָא.
 עֲלָאָה דְכֹלָא קַדִּישָׁא דְכֹלָא. כֹּלָא אֶתְפְּלִיל בֵּיתָא.

י' מִזְרָח הוּא שִׁירוּתָא דְנִהוּרָא, אָזִיל וְשָׂאט וְאַפִּיק
 לְדָרוּם. וְדָרוּם נָפִיק וְתִלְיָא בְּשִׁירוּתָא דְמִזְרָח. ה'
 דָרוּם. מְנִיָה נָפִיק דָרוּם בְּעֵלְמָא. וְעִיל י' בְּשִׁירוּתָא
 דְמִזְרָח, וְאַפִּיק לֵיהָ.

וּבֵן ה' תִּלְיָא דָרוּם וְצַפּוֹן, וְהָהוּא דְבִינֵייהוּ, י' מִזְרָח
 י"ה דָרוּם וְצַפּוֹן תִּלְיָאן בֵּיתָא. ו' בְּאַמְצַעִיתָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

וְנֶאֱחָז בְּשֵׁם הַקּוּדֵשׁ, שֶׁהוּא הַרְאֵשִׁית שֶׁל
 הַכֹּל, הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל, הַקּוּדֵשׁ שֶׁל הַכֹּל, הַכֹּל
 כִּלְכֹּל בּוֹ.

י' מִזְרָח הוּא רֵאשִׁית הָאוּר, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט
 וּמוֹצֵיא לְדָרוּם, וְדָרוּם יוֹצֵא וְתִלְוֵי בְּרֵאשִׁית
 הַמִּזְרָח. ה' דָרוּם, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא דָרוּם בְּעוֹלָם.
 וּנְכַנֵּס י' בְּרֵאשִׁית הַמִּזְרָח, וּמוֹצֵיא אוֹתוֹ.
 וּמִחָ' תִּלְוִיִּים דָרוּם וְצַפּוֹן, וְאוֹתוֹ שְׁבִינִיָהם, י'

לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. וְנִסַּע בְּרֵאשִׁוֹנָה דְגַל
 מִחֲנֵה יְהוּדָה מוֹל מִחֲנֵה אוּרֵיאל. וּמִחֲנֵה
 רֵאוּבֵן מוֹל מִחֲנֵה מִיכָאל. זֶה לְדָרוּם, וְזֶה
 לְמִזְרָח. כִּךְ גַּם הַמְּזַבְּחֵי דְרוּמִית מִזְרָחִית.
 וּמִחֲנֵה דָן לְצַפּוֹן. מִחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָה. מִחֲנֵה
 דָן מוֹל מִחֲנֵה נִבְרִיאַל. מִחֲנֵה אֶפְרַיִם לְמַעְרָב
 מוֹל מִחֲנֵה רַפָּאֵל. כִּךְ גַּם הַמְּזַבְּחֵי צְפוֹנִית
 מַעְרָבִית. הַכֹּל אַחֲזוּ זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁהַכֹּל עוֹלָה

וְדָא הוּא בֵּן דְּכָר. בְּגִין כִּד אִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדָרוּם.
 וְעַל דָּא תַּנִּינָן, מָאן דִּיהִיב מִטָּתוּ בֵּין צְפוּן לְדָרוּם,
 הוּיִין לִיה בְּנִים זְכָרִים. דִּהֲאִי בֵּן דְּכָר אִיהוּ בֵּין צְפוּן
 לְדָרוּם. ה' עֲלָאָה בְּהַ תְּלִיא צְפוּן וְדָרוּם, וּבֵן דְּכָר
 בִּינִיָּהוּ, פְּרוּזָא דִּי"ה. ה' בְּתִרְאָה מֵעֵרְב.

וְעַל דָּא דָרוּם אֶחִיד בְּמִזְרְחָא, דִּאִיהוּ שִׁירוּתָא
 דְּשִׁמְשָׁא וְתִלְיָא בֵּיה. וְעַל דָּא תַּנִּינָן, מִסְטָרָא
 דְּאָבָא אֶחִיד וְתִלְיָא חֶסֶד עֲלָאָה. מִסְטָרָא דִּאִימָא
 תְּלִיָּא גְבוּרָה. בְּגוּוּנָא דָּא אֶחִיד כִּלָּא דָּא בְּדָא.

זוּיִין דְּמִדְבַּחָא הָכִי נָמִי אֶסְתַּתְּרוּן, וּבָא לֹו לְקָרוּן
 דְּרוּמִת מִזְרְחִית. דְּדָרוּם תּוֹקֶפִיָּה בְּמִזְרְחָא,
 דִּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, וְתוֹקֶפִא דְּשִׁמְשָׁא לָא
 שְׂרִיָּא אֶלָּא בְּשִׁירוּתָא. מִזְרְחִית צְפוּנִית. בֵּינָן דְּדָרוּם
 נָטִיל תּוֹקֶפִיָּה דְּמִזְרְחָא, הוּא אֲנַהִיר לְצְפוּן וְצְפוּן
 אֶתְכַלִּיל בְּדָרוּם, דִּהֲא שְׂמָאלָא אֶתְכַלִּיל בִּימִינָא.

לשון הקודש

השמש ותלוי בו. ועל זה למדנו, מצד אבא
 אחוה ותלוי החסד העליון, מצד האמא תלויה
 גבורה. כמו זה אחוה הכל זה בנה.

זויות המזבח גם כן מסובבים, ובא לו לקרו
 דרומית מזרחית. שהדרום כחו במזרח,
 שהוא ראשית השמש, והזק השמש אן שורה
 אלא בראשית. מזרחית צפונית - כיון
 שדרום נטל תקפו של המזרח, הוא מאיר

מזרח, י"ה - דרום וצפון תלויים בו. ו'
 באמצע, וזה הוא בן זכר. בגלל זה הוא בין
 צפון לדרום. ועל זה שנינו, מי שנותן מטתו
 בין צפון לדרום, יהיו לו בנים זכרים. שהרי
 בן זכר הוא בין צפון לדרום. ה' עליונה, בה
 תלוי צפון ודרום, ובן זכר ביניהם, בסוד של
 יו"ה. ה' האחרונה - מערב.

ועל זה הדרום אחוה במזרח, שהוא ראשית

צְפוֹנִית מֵעֶרְבִית, דֶּהָא מֵעֶרְב דְּאִיהִי בְּה' בְּתִרְאָה,
 נִטְלָא מִצְפוֹן. וְעַל דָּא צְפוֹן אָזִיל לְמֵעֶרְב.
 מֵעֶרְבִית דְּרוּמִית, הִיא אֲזֵלָא (ס"א לְאִתְחַבְּקָא) לְאִתְחַבְּרָא
 בְּדָרוּם, כְּמָה דְּדָרוּם תִּלְיָא בְּמִזְרַח, וְתוֹקְפִיה אָזִיל
 בְּשֵׁרוּתָא. הָכִי נָמִי מֵעֶרְב, אֲזֵלָא (ס"א לְאִתְחַבְּקָא)
 לְאִתְחַבְּרָא בְּדָרוּם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) וַיְמִינֵנוּ
 תַּחְבְּקֵנוּ. יְמִינָא דָּא הוּא דָּרוּם. בְּגִין כֶּךָ יִנְקָא מִתְרִין
 סְטְרִין, מִצְפוֹן וּמִדָּרוּם. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב)
 שְׂמָאלוּ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיְמִינֵנוּ תַּחְבְּקֵנוּ. שְׂמָאלוּ דָּא
 הוּא צְפוֹן, וַיְמִינֵנוּ דָּא הוּא דָּרוּם.

וְרִזָּא דָּא אֲוִלִיפְנָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב מִטְתִּיה,
 בֵּין צְפוֹן לְדָרוּם. וְאַחֲרֵיהּ לְהֵאֵי בֵּן וְדָאֵי. וְעַל
 דָּא אֵית לְהוּ לְבָנֵי נָשָׂא לְמִיְהִב מִטְתִּיהוּ בֵּין צְפוֹן
 לְדָרוּם. וְהָכִי אֲוִלִיף לִי אָבָא. דִּי־הִבִּין לְהוּ בְּגִין דְּכָרִין.

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַדָּרוּם, בְּגִלְלַל זֶה יוֹנֵק מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצְפוֹן
 וּמִדָּרוּם. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב שְׂמָאלוּ תַּחַת לְרֵאשֵׁי
 וַיְמִינֵנוּ תַּחְבְּקֵנוּ. שְׂמָאלוּ - זֶהוּ צְפוֹן, וַיְמִינֵנוּ -
 זֶהוּ דָּרוּם.

וְסוּד זֶה לְמַדְנֵג, שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן
 מִטְתּוֹ בֵּין צְפוֹן לְדָרוּם, וְאוֹחֲזוֹת הַבֵּין הִנֵּה
 בְּדָאֵי, וְעַל זֶה יֵשׁ לְבָנֵי אָדָם לְתַת מִטְתָּם
 בֵּין צְפוֹן לְדָרוּם. וְזֶה לְמַד אוֹתֵי אָבָא,
 שְׁנוֹתָנִים לוֹ בְּנִים זְכָרִים. שְׁהָרִי הוּא הַתְּפִינֵן

לְצְפוֹן, וְהַצְפוֹן נִכְלָל בְּדָרוּם, שְׁהָרִי שְׂמָאל
 נִכְלָל בְּיָמִין.

צְפוֹנִית מֵעֶרְבִית - שְׁהָרִי הַמֵּעֶרְב, שְׁהוּא
 בְּה' אַחְרוּנָה, נוֹסַע מִהַצְפוֹן. וְעַל זֶה הַצְפוֹן
 נוֹסַע לְמֵעֶרְב. מֵעֶרְבִית דְּרוּמִית - הִיא
 הוֹלְכַת (לְהַתְחַבֵּר) לְהַתְחַבֵּר בְּדָרוּם כְּמוֹ שְׁדָרוּם
 תְּלוּי בְּמִזְרַח, וְחֻקּוֹ הוֹלֵךְ בְּרֵאשִׁית. כֶּךָ גַם
 הַמֵּעֶרְב הוֹלֵךְ (לְהַתְחַבֵּר) לְהֵאֲחִיזוּ בְּדָרוּם. זֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב וַיְמִינֵנוּ תַּחְבְּקֵנוּ. הַיְמִין הִזֶּה הוּא

דִּהָא אִיהוּ אֲתִבּוּן כְּלָפֵי מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָא עֲלָאָה,
בְּשְׁלִימוּתָא דְכֹלָא, לְגַבֵּי קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ בֵּין
צָפוֹן לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל דְאֲנִהוּרִין (ס"א דאיהי)
בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם. וְדָא יְהוֹנָן לִיה בְּגִין דְכָרִין.

וּבְכֹלָא (דף ק"ט ע"א) בְּעֵי לְאַחֲזָאָה עוֹבְדָא כְּגוֹזָנָא
דְלְעִילָא, וּכְמָה דְאֲחִזֵּי עוֹבְדָא לְתַתָּא, הָכִי
נָמִי אֲתַעֵר לְעִילָא, וְאִזְקֻמוּהָ. שָׁמַע רַבִּי פְּנַחֶם,
וּנְשָׁקִיָה לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וּבָכָה וְחִיךְ אָמַר, זַפְּאָה חוּלְקֵי
בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאֲתֵי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) יי אֲזִירֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אִירָא וְגו'!
יי אֲזִירֵי וַיִּשְׁעֵי, בֵּינָן דְּבַר נָשׁ אֲסִתְפַּל (נ"א אֲתִאָּחֵד)
בְּנִהוּרָא דְלְעִילָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנִהוּר עָלֵיהּ,
לָא דְחִיל מַעֲלָאִין וְתַתָּאִין. כְּמָה דְאֲתֵי אָמַר, (ישעיה ס)
וְעֲלִיךְ יוֹרַח יי וּכְבוֹדוֹ עֲלִיךְ יִרְאָה. יי מְעוֹז חַיִּי, בֵּינָן
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחִיד בֵּיה בְּבַר נָשׁ, לָא מְסִתְפֵי

לשון הקודש

לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וּבָכָה וְצָחַק וְאָמַר, אֲשֵׁרֵי חֲלָקֵי
בְּעוֹלָם הוּא וּבְעוֹלָם הַבָּא.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) ה' אֲזִירֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי
אִירָא וְגו'. ה' אֲזִירֵי וַיִּשְׁעֵי, בֵּינָן שְׂאָדָם
הַסִּתְכַּל (בצח) בְּאוֹר שְׁלֻמְעֵלָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרִיךְ
הוּא מְאִיר עָלָיו, לָא פּוֹחַד מַעֲלִיזִינִים
וְתַחֲתוֹנִינִים, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (ישעיה ס) וְעֲלִיךְ יוֹרַח ה'
וּכְבוֹדוֹ עֲלִיךְ יִרְאָה. ה' מְעוֹז חַיִּי, בֵּינָן

כְּלָפֵי הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה הָעֲלִיזָנָה, בְּשְׁלֻמוֹת
הַכֹּל, לְגַבֵּי הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא שְׁהוּא בֵּין צָפוֹן
לְדָרוֹם, וּלְגַבֵּי כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל שְׁמֵאִירִים (שְׁהִיא)
שְׁהִיא בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם – וְדָא יְהִיו לֹו בְּנִים
וְזָכְרִים.
וּבְכָל צְרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה.
וּכְמוֹ שְׁמִרְאָה מַעֲשֵׂה לְמִטָּה, כְּדָ מְעוֹרֵר
לְמַעֲלָה, וּפְרֻשׁוּהָ. שָׁמַע רַבִּי פְּנַחֶם וּנְשָׁק

בְּהִיּוֹא עֲלֵמָא מְכַל מְאָרִיּהוֹן דְּדִינִין. אוּף אָנָּא כְּהֵא
גְּוֹנָא, פִּיּוֹן דְּאַחִידָנָא בְּאַבוּךְ וּבְךָ לָא אָסְתַּפִּינָא בְּהֵא
עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא אַחְרָא.

וְעַלְךָ בְּתִיב, (משלי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְגו'. פִּיּוֹן דְּכְתִיב
יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאַמְדָּךְ, מָאִי וְתַגְל יוֹלְדֶתְךָ,
דְּהֵא בְּאַמְדָּךְ סִנְיָא. אֵלָּא יִשְׁמַח אָבִיךָ: דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְאַמְדָּךְ: דָּא בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. וְתַגְל
יוֹלְדֶתְךָ: יוֹלְדֶתְךָ דְּלִתְתָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּךְ אֵן
תְּדוּוֹתָא דִּילִיָּה. אֵלָּא קָרָא הוּא בְּלַחֲזוּדֵי דְּכְתִיב,
(משלי כג) גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק: דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ: דָּא אָבִיךָ דְּלִתְתָּא. דְּבָר
אַחַר, גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק: דָּא אָבִיךָ דְּלִתְתָּא.
וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ, כְּתִיב בְּתוֹסַפֶּת וְא"ו, דָּא
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא לְעִילָא.

לשון הקודש

שְׁתַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוּחוּ בְּאָדָם, לָא יִפְתַּד
בְּאוּתוֹ עוֹלָם מְכַל בְּעֵלֵי הַדִּינִים. גַּם אֲנִי כְּמוֹ
זֶה, פִּיּוֹן שְׁאַחֲזוּתִי בְּאָבִיךָ וּבְךָ, לָא אָפְתַד
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הָאַחַר.
וְעַלְיָךְ כְּתוּב, (משלי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְגו'. פִּיּוֹן
שְׁכַתוּב יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאַמְדָּךְ, מַה זֶה וְתַגְל
יוֹלְדֶתְךָ? שְׁהֵרִי בְּאַמְדָּךְ מִסְפִּיק. אֵלָּא יִשְׁמַח
אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאַמְדָּךְ - זֶה
בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. וְתַגְל יוֹלְדֶתְךָ - יוֹלְדֶתְךָ

שְׁלַמְטָה. אוּפְהָ שְׁמַחְתוּ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָבִיךָ? אֵלָּא פְּסוּק הוּא לְבָדוּ, שְׁכַתוּב (ש)
גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ - זֶה אָבִיךָ שְׁלַמְטָה.
דְּבָר אַחַר, גִּיל יִגִּיל אָבִי צַדִּיק - זֶה אָבִיךָ
שְׁלַמְטָה. וְיוֹלֵד חָכָם יִשְׁמַח בּוֹ, כְּתוּב
בְּתוֹסַפֶּת וְא"ו - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, כְּתִיב (תהלים לא) בְּיַדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי
 פְּדִיתָה אוֹתִי יי אֵל אֱמֶת. הֲאִי קָרָא אוֹת לִיה
 לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיתָ, חֲמִיתוֹן מָאן דְּאֶפְקִיד בְּיַדָּא דְּמַלְכָּא
 מוֹדִי. אֱלָא, וְדָאִי זַפְּאָה הוּא בַר נָשׁ, דְּאָזִיל בְּאוֹרְחוֹי
 דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, וְלָא חָטִי קַמִּיהָ. תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּעָאֵל
 לִילְיָא, אִילָנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט בְּעֵלְמָא, וְאִילָנָא דְּחַיִּי
 אֶסְתַּלַּק לְעִילָא לְעִילָא. וְכִיּוֹן דְּאִילָנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט
 בְּעֵלְמָא בְּלַחֲדוּדוֹי, כָּל בְּנֵי עֵלְמָא טַעְמִין טַעְמָא
 דְּמוֹתָא. מָאִי טַעְמָא. בְּנִין דְּהָהוּא אִילָנָא גְּרִים.
 וְכַר נָשׁ בְּעִי לְאַקְדָּמָא וְלַמְפַּקְדָּא בִּידֵיהּ נַפְשִׁיהּ
 בְּפַקְדוֹנָא. בְּפַקְדוֹנָא דְּבַר נָשׁ, דִּיהִיב פַּקְדוֹנָא
 לְאַחְרָא, דְּאָפַּ עַל גַּב דְּאִתְּהוּ אֶתְחַיֵּיב לְגַבִּיהּ יִתֵּיר
 מִהָהוּא פַּקְדוֹנָא, לָאן כְּדָאִי לְאַתְאַחְדָּא בֵּיתָ, הוּאִיל
 וּפַקְדוֹנָא אֶתְמַסַּר לְגַבִּיהּ, וְאִי יִסְרַב בֵּיהּ, וְדָאִי
 נְבֻדוּק אֶבְתְּרִיהּ, דְּלָאן מִזְרַעָא קְדִישָׁא הוּא, וְלָאן
 מִבְּנֵי מַהִימְנוֹתָא.

לשון הקודש

לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְכִיּוֹן שְׁעִין הַפּוֹת שׁוֹלֵט
 בְּעוֹלָם לְבַדּוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם
 מוֹת. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ עֵץ גֹּרֵם.

וְהָאֲדָם צְרִיךְ לְהַקְדִּים וְלְהַפְקִיד בְּיָדוֹ אֶת
 נַפְשׁוֹ בְּפַקְדוֹן, בְּפַקְדוֹן שֶׁל אָדָם שְׂנוֹתֵן פַּקְדוֹן
 לְאַחַר. שְׂאָפַ עַל גַּב שֶׁהוּא הִתְחַיֵּיב אֵלָיו יוֹתֵר
 מֵאוֹתוֹ פַּקְדוֹן – לֹא כְּדָאִי לְהֶאֱחֹז בּוֹ, הוּאִיל

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, כְּתוּב (תהלים לא) בְּיַדְךָ
 אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. יֵשׁ
 לְהַסְתַּכְּלָא בְּפִסּוּק הַזֶּה. רְאִיתֶם מִי שֶׁמְפַקֵּיד
 דְּבַר בְּיַדֵּי הַמַּלְאָךְ? אֱלָא, וְדָאִי אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ
 שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַמַּלְאָךְ הַקְדוֹשׁ וְלֹא הוֹמָא
 לְפָנָיו. בֵּא רְאֵה, פִּיּוֹן שְׂנֻכְנָם הַלְוִלָה, עֵץ
 הַפּוֹת שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, וְעֵץ הַחַיִּים מְסַתַּלַּק

כִּדְּ הַהוּא אֵילָנָא, בְּנֵי נֶשָׂא אֶקְדִּימוּ וַיִּהְיוּ לֵיהּ
 פְּקֻדוֹנָא דְנַפְשֵׁיהוּ, וְכֹל נִשְׁמָתִין דְּבְנֵי עֲלָמָא
 נָטִיל. וְכִלְהוּ טַעְמִין טַעְמָא דְמוֹתָא, בְּגִין דְּהֵאֵי אֵילָנָא
 דְּמוֹתָא הוּא. וּבְגִין דְּכָל אֵינוֹן נַפְשָׁתָא, אִף עַל גַּב
 דְּכִלְהוּ אֶתְחִיבוּ לְגַבִּיהּ, וְלֹא כִדְּאֵי הוּא לְאַתְבָּא
 פְּקֻדוֹנָא לְגַבִּיהּ דְּבַר נֶשׁ, אֶלָּא כִיּוֹן דְּכִלְהוּ אֶתְמַסְרוּ
 לֵיהּ בְּפְקֻדוֹנָא, אֶתִּיב כָּל פְּקֻדוֹנִין לְמַאֲרִיהוֹן.

תָּא חַיִּי, לָא כִדְּאֵי הוּא הֵאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא לְאַתְבָּא
 פְּקֻדוֹנָא לְגַבִּיהּ דְּבַר נֶשׁ. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְאֵילָנָא
 דְּחַיִּי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא. וְאֵימְתִי אֶתְעַר הַהוּא אֵילָנָא
 דְּחַיִּי. בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק צַפְרָא. וּכְדִין, כִּיּוֹן דְּהֵאֵי אֶתְעַר
 בְּעֲלָמָא, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא חַיִּין, וְשָׁבִיק וְאַתְדַר הַהוּא
 אֵילָנָא דְמוֹתָא כָּל פְּקֻדוֹנִין דְּאַתְפְּקֻדוּ לְגַבִּיהּ, וְאָזִיל
 לֵיהּ. מְאִי טַעְמָא חַיִּין. בְּגִין דְּהַהוּא אֵילָנָא דְחַיִּי גָרִים.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

בְּפְקֻדוֹן, מַחְזִיר כָּל הַפְּקֻדוֹנוֹת לְבַעֲלֵיהֶם.
 בַּא רְאָה, לֹא כִדְּאֵי לְעֵץ הַמּוֹת הוּא
 לְהַחְזִיר פְּקֻדוֹנוֹ לְאָדָם אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא שְׁעִין
 הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם. וּמְתִי מִתְעוֹרֵר
 אוֹתוֹ עֵץ חַיִּים? בְּשַׁעֲתָא שְׁעוּלָה הַפְּקֻר.
 וְאוֹ, כִּיּוֹן שְׁעוּלָה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, כָּל בְּנֵי
 הָעוֹלָם חַיִּים, וּמִשְׁאִיר וּמַחְזִיר אוֹתוֹ עֵץ
 הַמּוֹת כָּל הַפְּקֻדוֹנוֹת שֶׁהַפְּקֻדוֹ אֶצְלוֹ,
 וְהוֹלֵךְ לוֹ. מֶה הַטַּעַם הֵם חַיִּים? מִשּׁוֹם

וְהַפְּקֻדוֹן נִמְסַר לוֹ, וְאִם יִסְרַב בּוֹ – וְכִדְּאֵי
 נִבְדַּק אַחֲרָיו, שְׂאִין הוּא מְזַרְע קִדְשׁ וְלֹא
 מִבְּנֵי הָאֱמוּנָה.

כִּדְּ אוֹתוֹ עֵץ, בְּנֵי אָדָם מְקַדִּימִים וְנוֹתְנִים לוֹ
 פְּקֻדוֹן נַפְשָׁם, וְלוֹקַח כָּל נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם.
 וְכֹלָם טוֹעְמִים טַעַם מוֹת, מִשּׁוֹם שְׁעוּלָה עֵץ
 הַמּוֹת הוּא. וּמִשּׁוֹם שֶׁכָּל נַפְשוֹת אֱלוֹ, אִף עַל
 גַּב שְׁכֵלָם הִתְחִיבוּ לוֹ, וְלֹא כִדְּאֵי הוּא לְהַשִּׁיב
 הַפְּקֻדוֹן לְאָדָם. אֶלָּא כִּיּוֹן שְׁכֵלָם נִמְסְרוּ לוֹ

וְאִי תִימָא, הָא בְּנֵי נָשָׂא סְגִיָּאין אִינוּן דְּמִתְעַרְיִן
 בְּלִילִיָּא, בְּעוֹד דְּאִילָנָא דְּמוֹתָא שְׁלִיט. אֶלָּא,
 וְדָאי הֵהוּא אִילָנָא דְּחַיִּי קָא עָבִיד. מָאי טַעְמָא. בְּגִין
 דְּכִתְיִב, (תהלים יד) לְרֹאוֹת הַיֵּשׁ מִשְׁכִּיל דְּרִשׁ אֶת אֱלֹהִים.
 וְלֹא יִהְיֶה לִּיהַ פְּתַחוֹן פֶּה לְבַר נָשׁ, דִּיִּימָא, אֶלְמָלֵא
 שְׁלִיטָנָא בְּנַפְשָׁא בְּלִילִיָּא אֲשֶׁתְּדַלְנָא בְּאוּרֵיתָא. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, הָאִי בְּיִשְׂרָאֵל וְדָאי וְהָכִי הוּא. אֲבָל
 בְּאוֹמוֹת הָעוֹלָם דְּחִמִּינָא כְּהָאִי גְּזוּנָא, מָאי טַעְמָא.
 אָמַר לִיהַ וְדָאי שְׁפִיר הוּא דְּקָא אִמְרַת.

פְּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מָה אֶקְוֶה לֹא קִבַּה אֵל וּמָה
 אֲזַעֵם לֹא זַעַם יִי. תָּא חַיִּי, בְּגְזוּנָא דְּאִית
 לְעִילָא, אִית לְתַתָּא. לְעִילָא אִית יְמִינָא וְאִית
 שְׂמָאלָא. לְתַתָּא יִשְׂרָאֵל וְעַמּוּן. יִשְׂרָאֵל אֲתַאחְדָּן
 לְיְמִינָא, בְּקִדּוּשָׁא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא. עַמּוּן עוֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת לְשְׂמָאלָא, לְסַטְרָא דְּרוּחַ מְסַאבָּא.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

יהודה, זה בישראל בודאי, וכך הוא! אבל
 באמות העולם שראינו כנה, מה הטעם?
 אמר לו: יפה מה שאמרת.

פתח ואמר, (במדבר כג) מה אקב לא קבה אל
 ומה אזעם לא זעם ה'. בא ראה, כמו שיש
 למעלה יש למטה. למעלה יש ימין ויש
 שמאל - למטה ישראל והעמים. ישראל
 אחוזים לימין בקדשת המלך הקדוש.

שאותו עין החיים גם.

ואם תאמר, הרי בני אדם רבים הם
 מתעוררים בלילה בעוד שעין המות שולט?
 אלא ודאי אותו עין החיים עושה את זה. מה
 הטעם? משום שכתוב (תהלים יד) לראות היש
 משכיל דרש את אלהים. ולא יהיה פתחון
 פה לאדם שיאמר: אלמלא שלטתי בנפשי
 בלילה, הייתי משתדל בתורה. אמר רבי

וּבְלָהוּ לְתַתָּא מְכַלְהוּ דְרַגִּין דְשִׁמְאָלָא. וּבְלָהוּ דְרַגִּין
 אַחֲדָן דָּא בְדָא, (דף ק"ט ע"ב) עַד דְתַלְיִין מִן רִישָׁא.
 וּבְגִזְזִינָא דְרִישָׁא נָטִיל, בְּהֵוּא גִזְזִינָא נָטִיל זַנְבָא,
 דְאִיהִי תַתָּא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְאַחֲדָן בֵּיתָא. וּבְגִין
 כְּדָא, עַמִּין עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּהֵוּא סֵטֶר
 מְסַאבָא דְלַהוֹן, הָכִי אַתְדַּבְרוּ.

בְּלַעַם הָוָה אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכַלְהוּ כְתָרִין (נ"א בְרַגִּין) תַתָּאִין.
 וְהוּא הָוָה חָמֵי בְתָאֵי תַתָּאָה דְאִיהוּ זַנְבָא,
 דְלֹא יָכִיל לְאַתְדַּבְרָא אֶלָּא בְרִישָׁא. בְּגִין כְּדָא אָמַר,
 מָה אָקוּב לֹא קְבָה אֵל, (דְאִיהוּ רִישָׁא בְגִין) דְהֵוּא רִישָׁא
 עֲלָאָה, לָא אֲשַׁתְּכַח בְּדִינָא בְּאִינוּן יוֹמִין.

וְאַף עַל גַּב דְהָאֵי אֵל אֻקְיָמְנָא, הָאֵי מְלַכּוֹתָא
 קְדִישָׁא נָטִיל שְׂמָא בְגִזְזִינָא דְכֻלָּא, וְהָאֵי טַב
 וְחֶסֶד דְהָאֵי עֲלָמָא (ס"א אֻקְיָמְנָא בְּאַתְרֵי אַתְרָא עֲלָאָה וְהוּא טַב וְחֶסֶד דְעֲלָמָא

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

וְהוּא הָוָה רֹאעָה בְּתַתָּוִן הָוָה, שְׂמָא הַזֶּנֶב,
 שְׂמָא יָכוֹל לְהַתְנַהֵג אֶלָּא בְרִישָׁא. מְשׁוּם כְּדָא
 אָמַר מָה אָקוּב לֹא קְבָה אֵל, (שְׂמָא הָרֵאשׁ מְשׁוּם)
 שְׂמָאוֹ הָרֵאשׁ הַעֲלִיּוֹן אִינוּ נִמְצָא בְדִין
 בְּאוֹתָם הַיָּמִים.

וְאַף עַל גַּב שְׂמָאֵל הָוָה בְּאַרְגוֹ, הַמְלַכּוֹת
 הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה לּוֹקְחַת שֵׁם בְּמֹו הַכֹּל, וְהַטּוֹב
 וְהַחֶסֶד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, (בְּאַרְגוֹ בְּמִקּוּם אַחַר עֲלִיּוֹן, וְהוּא

טוֹב וְחֶסֶד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמְלַכּוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה לּוֹקְחַת שֵׁם בְּמֹו שְׂמָאֵל)

הַעַמִּים עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת לְשִׁמְאָל, לְעַד
 רוּחַ הַטְּמָאָה. וּבְכֹל לְמַטָּה מִכָּל הַדְּרָגוֹת
 הַשִּׁמְאָל. וְכֹל הַדְּרָגוֹת אַחֲזוּזוֹת זֶו בְּזֶו עַד
 שְׂתַלְוִיּוֹת מִהָרֵאשׁ. וּכְמוֹ שְׂהָרֵאשׁ נֹסֵעַ,
 בְּאוֹתוֹ הַגִּזְזִינָא נֹסֵעַ הַזֶּנֶב, שְׂמָא תַתָּוִן. מָה
 הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׂאָחוּזוֹ בּוֹ. וּמְשׁוּם זֶה הַעַמִּים
 עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּאוֹתוֹ צַד הַטְּמָאָה
 שְׂלָהֶם כְּדָא מְנַהֲגִים.

בְּלַעַם הַשְּׂתַמְשׁ בְּכָל הַדְּרָגוֹת הַתַּתָּוִנוֹת,

הַי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא נְטַל שְׁמָא בְּנוּנָא דְעֵילָא) וּבְגִין כֶּךָ אֶקְרִי אֵל,
אֵלָא דְאִיהוּ זֹעֵם בְּכָל יוֹם, דְּאַשְׁתַּכַּח בֵּיה דִּינָא.

וְתָא חָזִי, אֵל שְׂדֵי הָא אוֹקִימָנָא דְבֵיה סְפוּקָא
דְּעֵלְמָא וְאִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דֵּי, דְהָא הָאֵי אֵל
הוּא דְאַזְדְּוּג בְּהַדְרִיה, וּבְגִין כֶּךָ אֶקְרִי אֵל שְׂדֵי, אֵל
דְּשְׂדֵי. וְעַל דָּא מַה אֶקוּב לֹא קַבַּח אֵל. בְּגִין כֶּךָ,
בְּנוּנָא דְאַתְעַר רִישָׁא, הָכִי נָמִי אֶתְעַר תְּתָאח.

בְּכַח רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר (ירמיה מו) קוֹלָהּ בְּנַחֲשׁ
יֵלֶךְ וְגו'. הַשְּׁתָּא (כְּהַאי בְּנוּנָא) דִּישְׂרָאֵל בְּגִלּוּתָא,
אִיהִי וְדָאִי אֲזֵלָא בְּנַחֲשׁ. חוּיָא כִּד אִיהוּ (ד"א בְּדִינָא) כְּפִיף
רִישָׁא לְעַפְרָא, סָלִיק וְזַבְּא, שְׁלִיט וּמַחִי לְכָל אֵינּוּן
דְּאַשְׁתַּכַּחוּ קַמֵּיה. אוּף הָכִי הַשְּׁתָּא בְּגִלּוּתָא, כְּהַאי
בְּנוּנָא, רִישָׁא כְּפִיף לְעַפְרָא, וְזַבְּא שְׁלִיט. מָאן עָבִיד
לְזַבְּא דִּיסְתְּלִיק לְעֵילָא וְשְׁלִיט וּמַחִי, רִישָׁא
דְּאַתְפַּיָּא לְתַתָּא. וְעַם כָּל דָּא, מָאן מִדְּבַר לִיה

לשון הקודש

בְּכַח רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּתַח וְאָמַר, (ירמיה מו) קוֹלָהּ
בְּנַחֲשׁ יֵלֶךְ וְגו'. כְּעַת (כְּמוּ דה) שְׁיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּת,
הִיא וְדָאִי הוֹלְכַת בְּנַחֲשׁ. נַחֲשׁ, כְּשֵׁהוּא (כְּדִין)
כּוּפָא רֵאשׁוּ לְעַפְרָא, עוֹלָה הַזְּנֵב, שׁוֹלֵט וּמַכָּה
אֶת כָּל אוֹתָם שְׁנַמְצָאִים לְפָנָיו. אִף כֶּךָ כְּעַת
בְּגִלּוּת - בְּגוֹן זֶה הָרֵאשׁ כְּפוּף לְעַפְרָא, וְהַזְּנֵב
שׁוֹלֵט. מִי עָשָׂה שְׁהַזְּנֵב יַעֲלֶה לְמַעְלָה, יִשְׁלַט
וְיַכָּה? הָרֵאשׁ שְׁמַתְכּוּפָא לְמַטָּה. וְעַם כָּל זֶה,

וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָאת אֵל, אֵלָא שְׁהוּא זֹעֵם בְּכָל
יוֹם, שְׁנַמְצָא כּוּ דִין.

וְכַא רְאָה, אֵל שְׂדֵי בְּאַרְגוּ שְׂבוּ הִנָּאת
הָעוֹלָם, וְהוּא אָמַר לְעוֹלָם דֵּי. שְׁהַרִי הָאֵל זֶה
הוּא שְׁמוֹדְוּג עֲמוּ, וּמִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָא אֵל שְׂדֵי,
אֵל שֶׁל שְׂדֵי. וְעַל זֶה מַה אֶקוּב לֹא קַבַּח אֵל.
מִשׁוּם כֶּךָ, כְּמוֹ שְׁמַתְעוֹרֵר הָרֵאשׁ - כֶּךָ
מַתְעוֹרֵר הַתְּתָאֵן.

לְזַנְבָא, וּמֵאן נָטִיל לִיָּה לְמִטְלָנִי. הָאִי רִישָׁא. אַף עַל
גַּב דְּאִיְהוּ כְּפִיף לְעַפְרָא, הוּא מִדְּבַר לְמִטְלָנִי, בְּגִין
דָּא קוּלָּה פִּנְחָשׁ יִלְךְ.

וְהַשְׁתָּא שְׂאֵר עַמִּין דְּאִינוּן אַחִידִין בְּזַנְבָא, סְלָקִין
לְעֵילָא, וְשִׁלְטִין וּמַחֲיִין, וְרִישָׁא כְּפִיף
לְעַפְרָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם
וְגו'. וְעַם כָּל דָּא, הָאִי רִישָׁא מִדְּבַר לְזַנְבָא וְנָטִיר (ס"א
וְנָטִיל) לִיָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים א) שְׁמֵנִי נוֹטְרָה אֶת
הַכְּרָמִים, אֵלֶיךָ עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת,
דְּאִינוּן זַנְבָא. אַתָּא רַבִּי יְהוּדָה וְנָשִׁיק יְדוּי, אָמַר
אֲלֵמָלָא לָא שְׂאִילָנָא מְלָה בְּעֵלְמָא, אֵלָא דְּשְׂאִילָנָא
דָּא וְרוּחָנָא לִיָּה, דִּי לִי. דְּהַשְׁתָּא יְדַעְנָא עַמִּין עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, וְשׁוֹלְטָנוּתָא דְּלַהוֹן אִיךְ מִתְּדַבֵּר.
זַכָּאָה תוֹלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּעַלְיִיהוּ כְּתִיב, (תהלים קלה) פִּי
יַעֲקֹב בְּחַר לּוֹ יְהוָה וְגו'.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שְׁנַאֲמַר (שיר השירים א) שְׁמֵנִי נוֹטְרָה אֶת
הַכְּרָמִים. אֵלָּה עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת,
שְׁהִם הַזַּנְבָּ. בָּא רַבִּי יְהוּדָה, וְנָשִׁק יְדוּי
וְאָמַר, אֲלֵמָלָא לֹא שְׂאִילָתִי דְּבַר בְּעוֹלָם,
אֵלָּא שְׂשִׂאִילָתִי זֶה וְהַרוּחָתִי אוֹתוֹ – דִּי לִי,
שְׁעַכְשׁוּ יְדַעְתִּי עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת
וְשִׁלְטוֹנִים אִיךְ מְנַהֵג. אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שְׁעֲלִיָּהֶם כְּתוּב (תהלים קלה) פִּי יַעֲקֹב

מִי מְנַהֵג אֶת הַזַּנְבָּ וּמִי מַסִּיעוֹ לְמַסְעִיו? זֶה
הָרִאשׁ. אַף עַל גַּב שְׁהוּא כְּפִיף לְעַפְרָא, הוּא
מְנַהֵג אֶת מַסְעִיו. בְּגִלְלָא זֶה, קוּלָּה פִּנְחָשׁ יִלְךְ.
וְעַכְשָׁו, שְׂאֵר הָעַמִּים שְׁהִם אַחוּזִים בְּזַנְבָּ,
עוֹלִים לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטִים וּמַכִּים, וְהָרִאשׁ
כְּפִיף לְעַפְרָא, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (עמוס ה) נִפְלָה לֹא
תוֹסִיף קוּם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה, הָרִאשׁ הַזֶּה
מְנַהֵג אֶת הַזַּנְבָּ וְשׁוֹמֵר (ומסיע) אוֹתוֹ, כְּמוֹ